

Índice

Unidade 6

COMPRENDO UN CONTO. <i>Perdidos na galaxia</i>	4
GRAMÁTICA. Os demostrativos e os posesivos	6
ORTOGRAFÍA. Sílabas tónicas e acento gráfico	8
VOCABULARIO. O espazo. Sentido literal e sentido figurado	10
SABER FACER. Crear o comezo dunha historia	12
ACTIVIDADES DE REPASO	13

Unidade 7

COMPRENDO UN TEXTO INFORMATIVO. <i>A erupción do Vesubio</i> ..	14
GRAMÁTICA. Os numerais e os indefinidos	16
ORTOGRAFÍA. Normas de acentuación	18
VOCABULARIO. A Terra. O campo léxico	20
SABER FACER. Escribir o argumento dun conto	22
ACTIVIDADES DE REPASO	23

Unidade 8

COMPRENDO UN CONTO. <i>Recordos da montaña</i>	24
GRAMÁTICA. O adxectivo: graos	26
ORTOGRAFÍA. Acentuación de ditongos e hiatos	28
VOCABULARIO. O relevo. Familia de palabras	30
SABER FACER. Contar algo desde distintos puntos de vista	32
ACTIVIDADES DE REPASO	33

Unidade 9

COMPRENDO UN CONTO. <i>A xoaniña dos desexos</i>	34
GRAMÁTICA. O verbo (I)	36
ORTOGRAFÍA. O acento diacrítico	38
VOCABULARIO. O tempo. Palabras primitivas e derivadas	40
SABER FACER. Completar unha historia	42
ACTIVIDADES DE REPASO	43

Unidade 10

COMPRENDO UNHA LENDA. <i>A lagoa de Cospello</i>	44
GRAMÁTICA. O verbo (II)	46
ORTOGRAFÍA. A coma	48
VOCABULARIO. O parque acuático. Palabras simples e compostas ..	50
SABER FACER. Crear un cómic	52
ACTIVIDADES DE REPASO	53
Obradoiro de literatura	54

Perdidos na galaxia

As mans suorentas dos dous tripulantes da nave aferrábanse con ansia ás pancas de mando. Perderan o control da velocidade e ían disparados! Por todas as fiestras da nave espacial, á dereita e á esquerda, por diante e por detrás, estrelas e planetas desfilaban sen descanso a unha velocidade de vertixe.

–Estoume mareando... –murmurou Iria.

–Aguanta! –animouna Pedro, o seu compañeiro de voo.

Tratando de seguir a recomendación de Pedro, Iria pechou os ollos. Aquela explosión constante de luz e cor volvíaa tola. Era como ter fogos de artificio dentro da cabeza!

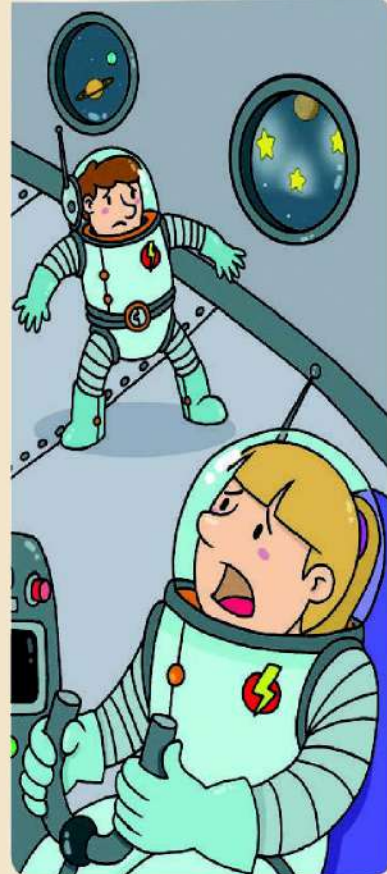
Ao cabo dun anaco, unha exclamación angustiada de Pedro fíxolle abrir de novo os ollos.

–Que? –preguntou Iria, ansiosa.

–Saímos do sistema solar! –exclamou Pedro, nervioso.

Iria atreveuse a mirar a través dos vidros e tivo que lle dar a razón. A nave, fóra de control, atravesara os límites do sistema solar e agora estaban perdidos na galaxia. Unha galaxia inmensa da que ninguén regresara xamais...

De súpeto, o ruído dunha sirena inundoulles o cerebro. A nave espacial detívose en seco e fíxoos cambalear. Iria e Pedro, un pouco pálidos pero cun sorriso de orella a orella, pediron a berros volver subir ao simulador de voo. Era a mellor atracción da festa!

1 Risca a oración incorrecta de cada parella.

- Iria e Pedro fixeron unha viaxe real polo espazo.
- Iria e Pedro fixeron unha viaxe virtual polo espazo.
- Os dous rapaces eran tripulantes dunha nave espacial.
- Os dous rapaces eran pasaxeiros dunha nave espacial.
- A nave xiraba arredor dun planeta.
- A nave voaba veloz entre estrelas e planetas.
- A viaxe acabou cando se sentiu o ruído da sirena.
- A viaxe acabou cando a nave chegou ao seu destino.

2 Busca na lectura os nomes destes elementos do espazo e escríbeos.

_____

3 Marca e explica.

■ Como é unha *velocidade de vertixe*? Tan rápida que impresiona. Tan lenta que relaxa.

■ Como se sentiu Iria durante a viaxe? _____ Por que? _____

_____

■ Con que comparaba ela esa sensación? _____

4 Copia a oración substituíndo as palabras destacadas por outras de significado equivalente.

de golpe   lentamente

espertounos   abaneounos

■ A nave detívose **en seco** e **fixoos cambalear**.

_____

5 Razona e explica.

■ Que é un simulador de voo? Para que se utiliza? _____

_____

■ Como saíron Iria e Pedro do simulador? _____

_____

■ Por que cres que querían volver subir? _____

Os demostrativos e os posesivos

LEMBRA

Os **demostrativos** identifican seres ou obxectos pola distancia á que se atopan, no espazo ou no tempo, con respecto á persoa que fala. Cando acompañan os substantivos, van no mesmo xénero e no mesmo número ca eles.

Os **posesivos** expresan que un ser ou obxecto pertence a alguén a quen chamamos posuidor. A forma dos posesivos indícanos se o posuidor é unha persoa ou son varias, e infórmanos de se se trata da persoa que fala, da que escoita, ou de alguén distinto de quen fala ou escoita. Cando acompañan os substantivos, os posesivos van no mesmo xénero e no mesmo número ca eles. Ademais, en galego adoitan ir precedidos do artigo.

1 Arrodea os posesivos que aparecen nestas oracións e clasifícaos na categoría que corresponda.

A miña amiga Rosa e mais eu preparamos xuntas a nosa viaxe ao espazo.

Onte Amelia e mais eu contemplamos a Lúa desde o seu telescopio.

A meu irmán moléstalle o ruído dos foguetes.

Esa constelación é luminosa porque as súas estrelas están próximas ao noso planeta.

Hoxe, na túa serie preferida, os marcianos despedían a súa nave espacial.

A vosa empresa usa a mellor tecnoloxía: o voso traxe espacial é o máis resistente.

Un posuidor

Varios posuidores

- 2 Completa cada oco cun demostrativo que exprese a distancia que se indica. Fíxate no xénero e no número do substantivo e mantén a concordancia.

■ _____ (AFASTAMENTO) coche que está aparcado

ao final da rúa é o noso.

■ _____ (AFASTAMENTO) dependenta díxonos que

_____ (DISTANCIA MEDIA) camiseta estaba reservada.

■ _____ (DISTANCIA MEDIA) bolígrafo non escribe;

proba con _____ (PROXIMIDADE).

■ Atopei _____ (PROXIMIDADE) pelota onda a cancha de tenis.

- 3 Completa o cadro coas formas dos demostrativos que escribiches na actividade anterior.

	Singular	
	Masculino	Feminino
Proximidade	_____	_____
Distancia media	_____	_____
Afastamento	_____	_____

- 4 Completa as oracións escollendo en cada caso o posesivo ou o demostrativo axeitado.

aquela   esta

■ _____ bicicleta que tes aló no garaxe está avariada?

■ Os _____ patíns novos apértanme; vou ter que cambialos.

nosos   meus

isto   aquilo

■ _____ que nos explicou agora é moi interesante.

Sílaba tónica e acento gráfico

LEMBRA

As palabras están formadas por sílabas. A sílaba que se pronuncia con máis intensidade nunha palabra é a **sílaba tónica**. As demais sílabas son átonas. Nalgunhas palabras, a sílaba tónica márcase cun signo denominado **acento gráfico**. O acento gráfico é unha raiña que se coloca enriba da vogal tónica. Para determinar se unha palabra leva ou non acento gráfico, séguense unhas regras específicas.

1 Copia cada palabra separando as sílabas que a forman. Despois, arrodea a sílaba tónica.

■ pantalóns ▶ _____	■ ordenador ▶ _____
■ bolígrafo ▶ _____	■ cantimplora ▶ _____
■ anel ▶ _____	■ ecolóxico ▶ _____

2 Escribe os nomes onde corresponda. Ten en conta que cada casa é unha sílaba e que a casa sombreada representa a sílaba tónica.

Below the illustrations are syllable boxes for labeling:

3 Escribe, en cada caso, unha palabra que cumpra as características que se indican.

- Que a súa sílaba tónica sexa a última e que leve acento gráfico. ▶ _____
- Que a súa sílaba tónica sexa a penúltima e que leve acento gráfico. ▶ _____
- Que a súa sílaba tónica sexa a antepenúltima e que leve acento gráfico. ▶ _____

- 4 Escribe o nome dos elementos representados. Todos levan acento gráfico.

_____

- 5 Reescribe as oracións coa palabra que corresponda. Fíxate na sílaba tónica.

- Se algún día   un libro, gustárame ter moito .

_____

- Déronlle moito   e díxeronlle que mañá   moi ben.

_____

- Foi unha persoa   grazas ao seu descubrimento .

_____

- Cando   a Sabela,   como mínimo unha hora de conversa.

_____

- 6 Colócalles o acento gráfico ás palabras destacadas onde corresponda.

- Xulian trouxo o seu **parchis** para que **xogase**mos.
- **Mañ**a colleremos o **avio**n para ir a **Par**is.
- O **auto**bus da **exc**ursion **saiu** da escola ás sete da **mañ**a.
- O perfume de **Anx**ela ten un olor **riquisi**mo.
- A min, traballar con **Cesar** **resultame** moi **comodo**.
- A **Lua** é o **satel**ite da Terra e describe unha **or**bita arredor do planeta.

O espazo. Sentido literal e sentido figurado

1 Busca e arrodea sete palabras relacionadas co espazo nestas tiras de letras.

T E C O N S T E L A C I Ó N E T A B E H

E A S A T É L I T E U T P L A N E T A

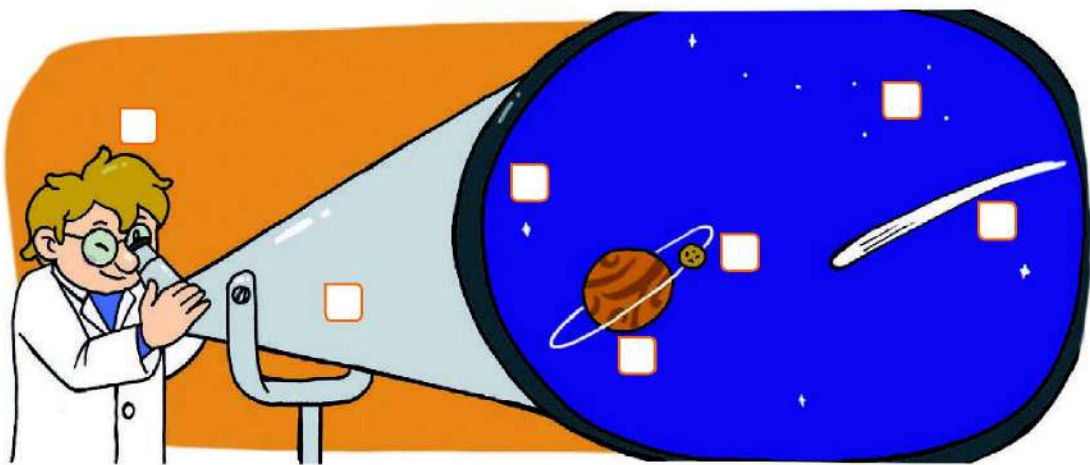
F E S T R E L A X P C U A S T R Ó N O M O

T E L E S C O P I O N O M C O M E T A E

2 Escribe cada palabra anterior onde corresponda.

- A. Aparello que permite observar os astros máis afastados. ▶ _____
- B. Astro que emite luz e calor. ▶ _____
- C. Agrupación de estrelas próximas que forman unha figura. ▶ _____
- D. Corpo celeste que xira arredor doutro máis grande. ▶ _____
- E. Astro do sistema solar que ten unha cola longa e luminosa. ▶ _____
- F. Persoa que estuda os astros e os fenómenos do universo. ▶ _____
- G. Astro que non ten luz propia, coma este en que habitamos. ▶ _____

3 Identifica na imaxe cada un dos elementos anteriores coa letra correspondente.

4 Clasifica estas palabras nas categorías propostas.

cosmonauta • meteorito • foguete • nave • galaxia
tripulante • asteroide • transbordador • astronauta

<p>Son persoas</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	<p>Son vehículos</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	<p>Son elementos do universo</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>
---	---	---

5 Marca a oración de cada parella en que a palabra destacada se utiliza cun sentido figurado.

- Antes ía **sol**, pero agora está nubrado e vai frío.
- Meu irmán é un **sol**: sempre me axuda a facer os deberes.
- A Luís todo lle sae ben; naceu con boa **estrela**.
- Coa axuda do telescopio, puidemos ver unha **estrela** fugaz.
- A nave **atravesa** o espazo a toda velocidade.
- Baixaron as vendas e a empresa **atravesa** un mal momento.
- Os ordenadores e a internet ofrécennos un **mundo** de posibilidades.
- Gustaríame ser astronauta e contemplar o noso **mundo** desde o espazo.

6 Relaciona cada palabra da actividade anterior co seu sentido figurado.

sol	Pasar por unhas circunstancias determinadas.
estrela	Persoa encantadora, que ten un carácter agradable.
atravesar	Gran cantidade de algo.
mundo	Destino, sorte.

- 1 Observa o personaxe, le e completa a descrición.

Personaxe: Aristarco, un pequeno aprendiz de astrónomo que vive no castelo de Vimianzo, na Idade Media.

Trazos físicos: _____

_____

Trazos de carácter: _____

_____

- 2 Agora inventa o comezo desta aventura protagonizada polo personaxe anterior.

Un fenómeno extraño

_____

_____

_____

_____

_____

Aristarco decatouse de que todos estaban espantados e inventaban explicacións estrañas: que se un dragón ía comendo a Lúa a anacos, que se a Lúa se apagaba pouco a pouco... Entón decidiu subir dun chimpo a unha caixa, chamou a atención da xente e intentou explicarlles o que pasaba. Contoulles que aquilo era unha eclipse de Lúa, que xa tiña ocorrido antes e que volvería pasar no futuro. Pero a xente non lle cría nada.

–Que imaxinación ten este Aristarco! –comentaban–. Agora vai e di que a Terra lle fai sombra á Lúa... Que disparate!

- 3 Escribe o comezo dunha historia protagonizada por unha rapaza do teu tempo que quere ser astronauta.

_____

_____

_____

_____

Actividades de repaso

6

1 Arrodea o demostrativo de cada oración e indica que distancia expresa.

Estes extraterrestres saúdan contentos desde Marte.

▶ _____

Aquel astro que descubriron tiña moitos cráteres.

▶ _____

Esa nave en que viaxaremos está equipada á última.

▶ _____

2 Volve escribir cada grupo de palabras substituíndo o fragmento destacado por un posesivo.

- O can **que** o guía ▶ _____
- A viaxe **que** fixestes ▶ _____
- O libro **que** merquei ▶ _____
- O colexio **onde** estudas ▶ _____
- Os amigos **que** fixemos ▶ _____
- O curmán **de** Laura e Sara ▶ _____

3 Completa cada palabra coa vogal axeitada.

À
É
E
Í
Ó
O
Ú

M ____ MIA

SAT ____ LITE

CAMALE ____ N

BAILAR ____ N

COMP ____ S

XAMP ____

C ____ RVO

A erupción do Vesubio

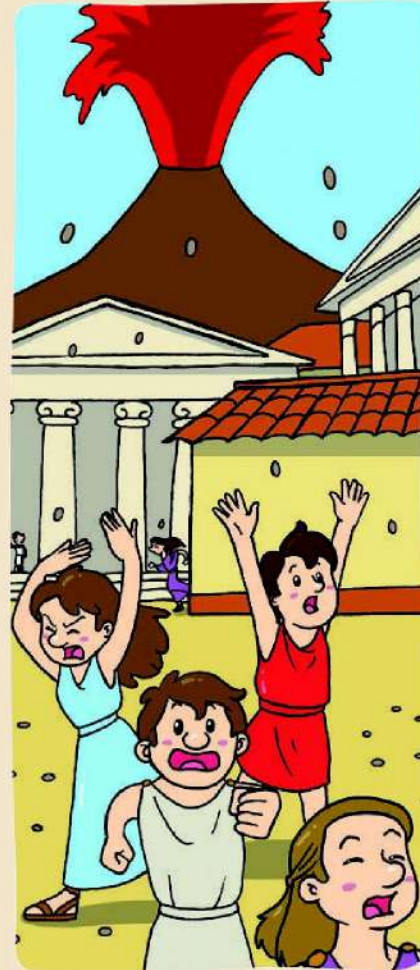
Corría o ano 79 da nosa era e os cidadáns de Pompeia non podían nin sospeitar o que estaba a punto de ocorrer. Aínda que había días que a terra tremía, os habitantes da cidade romana continuaban coas súas vidas con total normalidade.

Na mañá do 24 de agosto, con todo, eran moitos os sinais que anunciaban a traxedia. Os paxaros non piaban, os cans ouveaban sen motivo, os cabalos rinchaban nerviosos...

De súpeto, o Vesubio ceibou un terrible bramido e lanzou ao ceo unha inmensa columna de fume e lume. Unha chuvia de cinza e de pedras volcánicas comezou a caer sobre os habitantes e o ceo escureceu coma se fose noite.

Seguramente foron moitas as persoas que tiveron tempo de fuxir da cidade. Outras, en cambio, intentaron regresar ás súas casas para reunirse coas súas familias ou rescatar as súas posesións máis valiosas. A estas, o torrente de lava que asolagou a cidade soterrounas antes de que tivesen tempo de se decataren. Pompeia foi borrada do mapa en cuestión de minutos.

Moitos anos despois, en 1748, os arqueólogos comezaron a sacar á luz aquela cidade esquecida. Magnificamente conservada baixo o manto de cinzas que a cubría, Pompeia ofrécenos agora a posibilidade de coñecer de primeira man unha cidade romana do século I. Visitala constitúe unha experiencia inesquecible!

1 Arrodea a opción correcta. Que narra o texto anterior?

feitos reais

feitos maravillosos

feitos imposibles

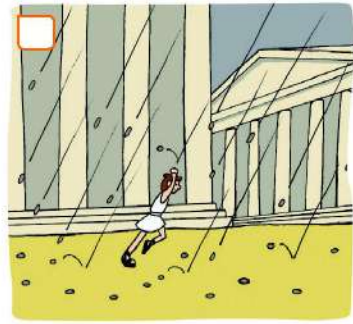
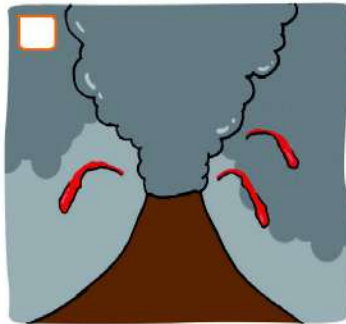
2 Marca a resposta correcta. Cal é o tema principal do texto?

- A vida cotiá nunha cidade romana do século I.
- As consecuencias da erupción dun volcán para unha cidade romana.
- O descubrimento das ruínas dunha cidade romana.

3 Explica.

- O 24 de agosto, que sinais anunciaron que estaba a punto de acontecer algo? _____
_____
- Que outro sinal levaba días presaxiando a traxedia? _____
- Os habitantes de Pompeia sospeitaban o que ía pasar? Como actuaron? _____
_____

4 Numera as escenas segundo a orde en que sucederon os feitos e completa as oracións con palabras da lectura.

Primeiro, o volcán ceibou _____ e lanzou ao ceo _____
_____. Despois, caeu unha chuvia de _____
_____. Finalmente, un torrente de _____ asolagou a cidade.

5 Risca en cada caso o significado que non se corresponde coa expresión destacada.

- desapareceu   foi abandonada   ■ Pompeia foi borrada do mapa.
- Os arqueólogos comezaron a **sacar á luz** a cidade.   desenterrar   iluminar

6 Busca o ano de cada acontecemento na lectura e escríbeo xunto co século correspondente.

Desaparición de Pompeia	■ Ano _____	Recuperación de Pompeia	■ Ano _____
	■ Século _____		■ Século _____

Os numerais e os indefinidos

LEMBRA

Os **numerais** expresan cantidade ou orde de forma precisa. Poden ser de dous tipos: cardinais e ordinais. Os **cardinais** expresan unha cantidade exacta. Os **ordinais** indican a posición dun ser ou obxecto dentro dun conxunto ordenado.

Os **indefinidos** expresan cantidade dun xeito inexacto. Tamén serven para identificar a alguén de maneira imprecisa. Hainos variables e invariables.

- 1 Arrodea os numerais que atopas no seguinte texto.

Unha excursión moi desexada

Mañá vou subir por primeira vez ao monte Aloia co meu avó. Xa hai tempo que tiña ganas de facelo e, cando el o soubo, díxome:

–Por que non mo comentaches antes? Eu subín ao monte polo menos trinta veces! Ninguén mellor ca min para ensinarcho!

Como esta é a segunda ocasión en que preparo a mochila para facer montañismo, xa sei máis ou menos o que preciso. Metín unha cantimplora, un compás, dúas lanternas, catro bocadillos e bastante auga. Xa faltan poucas horas para o gran día. Que nervios! Seguro que desde alí arriba a paisaxe é preciosa!

- 2 Clasifica os numerais que arrodeaches na actividade anterior en cardinais e ordinais.

Cardinais

_____

Ordinais

_____

- 3 Utiliza numerais para expresar o que se indica en cada caso.

■ 8.º piso	▶ _____	■ 22 anos	▶ _____
■ 40 persoas	▶ _____	■ 11.ª vez	▶ _____
■ 50.ª edición	▶ _____	■ 87 páxinas	▶ _____

- 4 Escribe unha oración con cada un destes catro grupos de palabras.

■ tres capítulos	■ terceiro capítulo	■ trinta anos	■ trixésimo aniversario